

Az 1872-es vadászati törvény a korábbi szabályozáshoz képest nem jelentett lényegbevágó változást. Valamit javult a vadászati fegyelem, nőtt a vad nyugalma, az orvvadászat és a vadászás azon-

Az Országos Magyar Vadászati Védegyelet krónikája

Az összefogás 120 éve I.

Rudolf trónörökös, megalakuláskor az OMVV védnöke

Keleti Károly aelnök

Gróf Andrássy Manó, az alakuló értekezlet tagja

ban nem csökkent. A Vadászlapban többször is írtak arról, hogy a vadászok és orvvadászok üzletelése „a szolid forgalmat túlszárnyalja és tönkreteszi”. Mellettük a szertekóborló kutyák éppúgy tizedelték a vadállományt, mint a törvény betűjét megtartó, de felelőtlen puskások. Az 1872-es törvényben a tilalmi időket úgyis nagyon szűken mérték, s ráadásul az önálló vadászterület alsó határa mindössze 100 hold (57,5 hektár) volt. A községi területek kötelező bérbeadását sem mondta ki a törvény, csak javasolta, így aztán a visszaéléseknek és felelőtleneknek tág tere nyílt. A vadászatra jogosultak jó része csak lőtte, de nem védte a vadat.

A „messzebb látó” vadászok megkísérelték, hogy társadalmi összefogással segítsenek a helyzeten. Már 1880 végén, amikor a Földművelésügyi Minisztérium ankétot hívott össze a vadászati helyzetének értékelésére, felvetődött az összefogás kérdése.

A Vadászlap 1881/3. számában Eöry Farkas Kálmán írja: „A vadászati viszonyok hazánkban immár tarthatatlan állapotban vannak. E tétel szalmaszálaként át van hatva minden vadász ember kebele, szükséges tehát, hogy ... mindazt, mit a vadászati

terén jónak, üdvösnek és célszerűnek tart; részint törvények, részint egyleti szabályzatok által rendezze és megállapítsa.” Ezután részletesebben is leírta a helyzetet, majd így folytatta: „... tehát indítványozom, miszerint a Sport-Egyesület egy úgynevezett vadászati-óvó egyesület alakítására a szükséges előmunkálatokat megtegyje...”

Utána Friedl Lipót szólott hozzá a javaslatához. Egyetértett mindennel, csupán jobban kiemelte a vadászati szakszemélyzet jutalmazásának és a „vadászati kiművelésének” szükségességét.

Mindkét cikkíró az egyesület megalakulását a már működő Sport-Egyesület keretén belül képzelte el. Eöry egyenesen Podmaniczky Gézá, az Egyesület elnökét hívta fel tette. (A Sport-Egyesület tulajdonképpen egy nagy, több mint 600 tagú vadász-társaság volt, amelynek bérelt vadászterületei a fővároshoz viszonylag közel helyezkedtek el.) Podmaniczky hamarosan válaszolt is.

„Tökéletesen igaza van az uraknak, hogy a vadászati viszonyok hazánkban immár tarthatatlan állapotban vannak – írta. – Ha a vadnak nincs tenyésztője: az könnyen megfogy...” Azonban túllépve az eredeti javaslaton, így

Gróf Nádasdy Ferenc (1842–1907), az OMVV első elnöke – Benczúr Gyula festménye az Ósók Csarnokában

folytatta: „... nézetem szerint itt Magyarországon célszerűbb volna egy országos vadászegylet, mint egyedül csak vadászatóvó egyesület alakítása...”

Ezután még néhányan hozzászóltak, mindannyian helyeslően, mert, mint Duba Gusztáv írta: „vadászatiunk fejlesztését érdekében közösen kell alapítani társulással”.

Így nem volt váratlan, hogy a Sport-Egyesület 1881. március 20-án Hatvanban tartott második közgyűlése határozatot hozott, és bizottságot küldött ki „az alakítandó vadóvó egyesület programjának kidolgozására.” Ennek tagjai Podmaniczky Géza, Somssich Pál, Eöry Farkas Kálmán, Bárczy István és Keleti Károly voltak.

Ilyen előzmények után jelent meg a Vadászlap 1881/15. számában ifj. gr. Nádasdy Ferenc cikke, amely szinte a megalakítandó egyesület programját fogalmazta meg. Ő nem előkészület nélkül lépett a nyilvánosság elé, mert már 1876-ban tett hasonló javaslatot az Országos Erdészeti

A Nádasdy-kastély reggelizőszobája, 1895

Egyesületben. Ez akkor visszhang nélkül maradt.

„Magam is azok közé tartozván, kik hazánkban a vadászat fenntartásához és emeléséhez a Vadászegyletet *conditio sine qua non*-nak tartják, lényegében és több részletben az e lapban olvasott cikkek íróival egyetértek. Mégis nem tartván helyesnek, ha – mint említve lett – a Sport-Egyesület kezdeményezné, és tenné magát az ügy élére; ... mert a Sport-Egyesület csakis kisebb vidékre szorítkozik, és korlátozott számú tagokból áll; ellenben eme

mozgalomnak és intézménynek országosnak kell lennie, felkarolva magába mindenkit, ki e hazában lakik, és kinek szíve a nemes vadász-szenvedélytől hevül...

Nagy nyereségnek lenne tekinthető, ha élére egy olyan egyént lehetne megnyerni, ki neve, állása és befolyása folytán a Vadászati Védegyeletnek azonnal a kívánatos nimbust és reliefet megadná, s kinek népszerű személye és modora által az ügy országszerte ösmertessé és kedvelté válik.

Alelnökül egy olyan egyént kívánatos, ki törvénytudó, de egyszerűsággal igazvadász, ki nem csak tud, de akar is dolgozni, kinek ügybuzgalma és szeretete biztos garanciát nyújt az egylet ügyvitelének pontos és szakértelmes kezelésére. Az egylet támogatója egy erélyes és jól összeválasztott központi választmány lenne, melynek fő kiegészítő részét minden megyéből egy erre leghivatottabb egyénekből összeállított országos választmány képezné. Ezek ... lennének hivattottak nemcsak megyéjükben minél több tagot és hívet szerezni, de főképpen megyéjükben fiókegyleteket alakítani, ahol az anya-egylet intencióit megismertetnék és támogatnák, ellenben a fiók-egylet érdekeit és kívánsága-

it a helyi viszonyok kívánalmai szerint az országos egyletnél képviselnék...

Nem kétlem egy percig sem, hogy ez az ügy kivitelre már érett, hogy nem szükséges több, mint hogy az alakuló értekezletet összehívassék, a beiratási gyűjtő ívek körözés végett széjjel osztassanak és tette válik az ige, megalakul és működik a Vadász-Védegyelet, emelkedik és szaporodik a vadállomány, tisztul és javul a nézet, szaporodnak és tömörülnek az igazi vadászok”.

Nádasdy cikkében minden benne volt, ami egy akcióképes társadalmi szerv működéséhez kell. Joggal írhatta Eöry Farkas Kálmán:

„Bontsa ki és lobogtassa ... ama zászlót, melyre a szó van írva ‚haladás’, s mi követni fogjuk sokan – mindnyájan ...”

Ezután valóban már csak az értekezlet megtartása volt hátra, amelyet báró Podmaniczky Géza, a Sport-Egyesület közgyűlési határozata értelmében 1881. május 20-ra hívott össze, amelyen kimondták az Országos Magyar Vadóvó Egylet megalakulását, Nádasdy Ferencet pedig megválasztották az új egylet elnökévé. Négy nappal később „folytatóla-

gos ülést” tartottak az alapítással kapcsolatos véglegesítő intézkedések meghozatala céljából. Védnöknek Rudolf trónörökösöt kérték fel, örökös tiszteletbeli elnökké pedig József kir. főherceget választották. Egyben elfogadták az alapszabályt, amelynek a tervezetét Eöry Farkas Kálmán készítette, majd a végleges szöveget Keleti Károly és Szeniczey Ödön dolgozta ki. Az előkészítő bizottság tagja volt még Bárczy István és gr. Chotek Rudolf.

Az alapszabály szerint az Egylet neve Országos Magyar Vadászati Védegyelet lett.

Az első igazgatóság tagjai a következők voltak: Aebly Adolf, Bárczy István, Bedő Albert, gr. Chotek Rudolf, gr. Erdődy István, gr. Esterházy Béla, Hoffmann Sándor, Illés Nándor, Horváth János tábornok, gr. Károlyi Victor, gr. Pálffy József, br. Podmaniczky Géza, Szeniczey Ödön, gr. Széchenyi Pál, gr. Teleky Samu, Thaisz Elek, Tormay Béla, gr. Zichy Béla.

A Védegyelet titkárává Egerváry Gyulát választották meg, az igazgatóság 1881. május 27-ei első ülésén. (1913-ban bekövetkezett halála után Sugár Károly lépett a helyébe.)

A tisztikar a következőképpen alakult.

Elnök gr. Nádasdy Ferenc, majd 1907-ben bekövetkezett halála után hg. Esterházy Miklós. (Politikai szempontból Esterházy talán jelentősebb volt, mint elődje, de sokkal kevésbé volt népszerű. Hiányzott belőle Nádasdy rokonzenes közvetlensége, s hideg tartózkodását még súlyosbította, hogy csak németül volt hajlandó levelezni.)

Alelnök: Keleti Károly, az Országos Statisztikai Hivatal első igazgatója, majd halála után Bedő Albert, ekkor már államtitkár, az első komoly közéleti szerepet játszott erdészeti szakember.

Ügyész: Vancsó Gyula, majd 1913-ban történt elhalálása után Burián Béla.

Eöry Farkas Kálmán nem szerepelt a vezetők között – talán nem is vágyott tisztségre – de az első közgyűlés jegyzőkönyvi közönetet szavazott meg számára.

*

A tagok száma az 1881. év végén 582, 1884-ben már 1259 volt. 1894-ben felugrott 1434-re. Ekkor hanyatlás következett, és a mélypontot kétségtelenül az 1906.

Képek a vadászmúlt 120 évéből

Nyúlhajtás,
1881

Őszi
bokrászás
után,
1941

Vadászati kiállítás Baján, 1961

Budapesti
agancskiállítás, 1901
I. díj: gr. Eltz J.,
Kőrösmező
II. díj: Frigyes főherceg,
Karapancsa
III. díj: gr. Festetics
Tassilo, Csurgó

A MAVOSZ centenáriumi ünnepségén, 1981.
Balról: Benkő Gyula, dr. Bay Béla,
dr. Koller Mihály

Nadler Herbert medveteríték
mellett, 1921

Millenniumi Vadásznapok,
Tata, 2000

évi 926 fő jelentette. Nádasdy le is akart mondani, de addig kérelték, míg visszavonta betegségével indokolt elhatározását. Halála előtt még megindította a tagszervezést, és a tagok száma újra elérte az 1200 főt. Igaz, hogy pontos számot valójában nem tudunk, mert voltak vadásztársaságok, melyek egy sorszám alatt, de összes tagjukkal szerepeltek a nyilvántartásban.

A Védegyletnek anyagi nehézsége sohasem volt. Ez tette lehetővé a szakirodalom támogatását is. Először külön lapot indított, majd megegyezett a Vadászlappal, hogy támogatás fejében az teret biztosít a hivatalos közleményeknek. Ezek minden hónapban a középső számban jelentek meg, s a tagok így a lap egyharmadát ingyen kapták. (Szó szerint egyharmadát, mert aki nem fizetett elő a lapra, az a havi három számból csak a hivatalosat kapta meg.) 1913-ban a Védegylet Egerváry özveggyétől megvásárolta a lapot, s a hivatalos híreket általában mellékletben közölte.

Az OMVV 1881-ik évi első alapszabálya a Védegylet célját a következőkben határozza meg:

1. §. *„Az egylet a vadászat testező és lelket üdítő férfias foglalkozáshoz a megfelelő körökben való terjesztése mellett megadni törekszik azon testületi szervezetet, mely közgazdasági fontossága alapján megilleti; az okszerű vadtenyésztést és vadóvást, valamint kezelőt is megfelelő oltalomban részesíti; a vadászat tudományos és szellemi részét felkarolja, s a közszellemet oly irányban ébreszti és fejleszti, hogy a fennálló törvények és intézkedések ellen mindennemű visszaélésnek eleje vétevé, szigorú végrehajtásuk társadalmi úton is biztosíthatóak.*

2. §. E célból az Egylet:

a) a vadászatot illető minden országos törvénynek és helyi rendszabálynak végrehajtását ellenőrzi és támogatja, s javításukra minden törvényes módon hatni törekszik;

b) az orrvadászatot és vadtolvajlás meggátolására közreműködik;

c) a vadászati téren kiválóan érdemesült vadászati és vadóvó, esetleg rendőri személyzetet jutalmazza, hivatásuk teljesítésében megsérült ily egyéneket, vagy balesetkor, családjukat segít;

d) a vad elárúsítását a tilalmi idő alatt lehetőleg megakadályoztatja, az illetőnek hatósági megfenyítését közvetíti;

e) az ország viszonyainak megfelelő vadnemek meghonosítására és kihaló félében levő hasznos vadak megőrzésére közreműködik;

Az első igazgatóság néhány tagja

Gróf Erdődy István

Thaisz Elek

Illés Nándor

Bárczy István

Gróf Teleky Sámuel

f) társadalmi és irodalmi működés által a vadászati tudomány fejlesztéséhez járul.”

Mai szemmel nézve a „megfelelő körök” kifejezést arisztokratikus elzárkózásaként lehetne értékelni, ez ellen azonban akkor tiltakoztak, sőt hangsúlyozták, hogy szívesen látják a tagok között az egyszerű, például iparos vadászokat. A tagdíj a hivatásos vadászok számára kevesebb volt, mint a „vadászuraknak”.

A 4. § néhány mondatát is érdemes kiemelni:

„Az Egylet tagja lehet minden feddhetetlen életű férfi és nő, ki a szabályok értelmében a tagsági kötelezettségek teljesítésére vállalkozik... A tagok közgyűlésen szavazati és indítványozási joggal bírnak, s egyaránt választók és választhatók.”

Ismereteink szerint ez az első hazai alapszabály, amely a női egyenjogúságot társadalmi szervezetben biztosítja. Egyébként ezt hangsúlyozta cikkében Eöry Farkas Kálmán is:

„... A nők egyenjogúsításának mozgalmát élénkítően a közgyűléseken való megjelenésükkel, ... az egyleti élet mozzanataival is megismerkedve a társadalom egyik főtenyezőjében nekik is tevékenységük gyakorlására alkalom szolgáltatott.”

Egyébként a Védegylet első két női tagja Hanvay Zoltánné és br. Kray-Wenckheim Mária volt; mindketten az első 50 tag között léptek be. Vadászati hagyományaink közötti fontos lépés, hogy

a magyar vadászok társadalmi szervezkedésük kezdetén azonnal alapszabályban rögzítették a nők egyenjogúságát.

A Védegylet az egyéni érdeken felülemelkedve megkísérelt rendet teremteni a vadászatban. Saját lehetőségei között a közérdeket képviselte. Nádasdy programadó cikkében világosan megírta, hogy az elnökek komoly társadalmi súllyal és befolyással kell rendelkeznie. Ilyen személyt pedig a dualizmus idején csak az arisztokrácia sorai között lehetett találni.

Az OMVV aktív tevékenységbe kezdett, amelyek között volt helyi (mint például magán-detektív foglalkoztatása a vadcsempész megakadályozására), s volt országos jelentőségű is. Rendszeresen jutalmazták a vadgazdálkodás és vadvédelem terén kitűnt hivatásos vadászokat, agancskiállításokat szerveztek. Hamarosan egy új vadászati törvény javaslatát terjesztette a Védegylet a kormány elé. Ha nem Nádasdy Ferenc áll az élen, talán meg sem hallgatják. Így azonban célt értek.

Az 1883. évi vadászati törvény minden később felhántorgatott hiányossága mellett is időtállóan bizonyult, hiszen a tilalmi időket leszámítva, melyek az 1920-as évek közepétől váltak „mozgóvá” egészen 1945-ig, egyes részeiben 1957-ig érvényben volt.

A legnagyobb kudarcnak azt az 1918 végi kísérletet tekinthetjük, amikor a Védegylet küldöttsége felkereste a Földművelésügyi

Minisztert, hogy próbáljon gátat szabni az ország vadállományát veszélyeztető vadászoknak, s azt a választ kapták: *„Örüljenek az urak, hogy csak a vadakat lövik!”* Ez azonban már nem vadászati szakkérdés volt.

*

A Védegylet 1919-ben minden más társadalmi szervvel együtt megszűnt, s feltámasztani sem sikerült. Bár 1920 után több vadászati szervezet is jogot formált a magyar vadászok képviseletére, leghosszabb ideig – 1944-ig – a Nemzeti Vadászati Védegylet állt fenn.

A világháború után, 1948-tól a vadásztársaságokon keresztül a Magyar Vadászok Országos Szövetsége (MAVOSZ) kötelezően tömörítette a vadászokat. Bár hibájával lehetett felróni a pártirányítást, feltétlenül el kell ismerni, hogy működése alatt a magyar vadászat és a tervezett vadgazdálkodás nagymértékű fejlődése volt tapasztalható. A vadállomány gazdagodására és a vadászati tevékenység szerveztségére is tekintettel méltán érdemelte ki hazánk a világban a „vadászati nagyhatalom” megtisztelő minősítést.

A MAVOSZ eredeti szervezete a kötelező tagság 1989-ben történt eltörlésével megszűnt, majd a jogfolytonosságot a rendszerváltozást követő demokratikus átalakulás során az újonnan szervezett Országos Magyar Vadászati Védegylet biztosítja. A társadalmi és gazdasági viszonyok gyökeres változása maga után vonta a vadászat és a vadgazdálkodás jogi rendjének újraszabályozását is. Ennek alapvető eleme a vadászati jognak – mint vagyoneértékű jognak – a földtulajdonjog elválaszthatatlan részeként való meghatározása a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV törvényben, amely szerint a vad továbbra is az állam tulajdonában van.

A mai Védegylet érdekvédelmi szervként tölt be jelentős szerepet a vadásztársadalom összefogásában, a szakmai, kulturális, hagyományörző és képzési céloknak a piacgazdaság viszonyai közötti, a természetvédelemmel összhangban történő megvalósításában.

A Szerkesztőség

(Szaktanácsadó:

Dr. Nagy Domokos Imre)

A következő rész a MAVOSZ történetét és működését ismerteti.